

A man with a beard, wearing a white shirt and a light-colored jacket, is shown from the chest up. He is holding a menorah with five lit candles. The background is dark, and the lighting is warm, coming from the candles. The title 'Chanoeka & de wonderbaarlijke' is overlaid on the image in white text.

Chanoeka & *de wonderbaarlijke*

De zomer van '67

Het was in de zomer van 1967 toen troepen van de IDF het onmogelijke voor hun ogen werkelijkheid zagen worden. Enkele decennia voor deze oorlog werd nog de staat Israël opgericht en nu stond een groot wonder hen op te wachten. De paratroopers van de IDF gingen door de Oude Stad richting de Tempelberg die in Jordaanse handen was. Generaal Mordechai Gur naderde de Oude Stad en riep om: *“We zitten aan de rand en wij zien de Oude Stad. Snel treden wij naar binnen in de Oude Stad van Jeruzalem, daar waar alle generaties van hebben gedroomd. Wij zullen de eerste zijn die de Oude Stad zullen binnentreden...”*. Kort daarna klonken de woorden: “De Tempelberg is in onze handen, ik herhaal: de Tempelberg is in onze handen”. Als reactie daarop klonk de Shofar weer vanaf de Tempelberg. Voor het eerst in 2000 jaar tijd was de Tempelberg weer in handen van het Joodse volk gekomen. En wellicht voelde de soldaten zich wel hetzelfde als hoe het leger van de Makkabeeën zich zou hebben gevoeld.

Het eerste wonder

Binnen de geschiedenis van het Chanoeka feest vonden er twee grote wonderen plaats. Het eerste wonder was het wonder van de overwinning van de Makkabeeën op het leger en de macht van Antiochus IV. Het Joodse leger was in een enorme minderheid, kreeg een leger met olifanten te verduren en had minder wapens. Toch hadden zij een macht die het leger van de tegenstander niet had; **Hashem Eloheinu!** Want vanuit de bergen voerden zij acties uit en wisten uiteindelijk het grote leger te verslaan. In het boek van de Makkabeeën staat geschreven dat Jehuda haMaccabi vocht als een leeuw en dat hij als een reus ten strijde trok. Met die kracht weet het leger uiteindelijk te overwinnen. Op het moment dat het leger van de Makkabeeën de oorlog wonnen kregen zij ook de Beit Mikdash in Jeruzalem in handen. De Beit Mikdash was onrein geworden van de onreine offers en het afgodenbeeld. Het altaar kon vanwege de onreine offers die gebracht waren niet meer gereinigd worden. Deze moest worden afgebroken en een nieuw altaar moest worden klaar gezet. De inwijding van de Beit Mikdash bedroeg acht dagen, overeenkomstig de inwijding van de Tabernakel (Vajikra 8 en 9) en de Tempel van Melech Shlomo (1 Melechiem 8). Over deze inwijding staat in 1 Makkabeeën 4 geschreven: *“En al het volk viel neer op het aangezicht en zij aanbaden en loofden de Heer in de hemel, die hun geluk en overwinning gegeven had. En zij hielden het feest van het nieuwe altaar, acht dagen lang, en offerden daarop brandoffers en dankoffers met vreugde”*. In dezelfde lijn als de vorige Tempel wijdingen werd ook deze inwijding acht dagen lang gevierd. Tevens wordt er een verbinding gelegd met Sukkot. Zo staat er in 2 Makkabeeën 10:6-7: *“Vol vreugde vierden ze acht dagen lang feest, zoals dat ook voor Sukkot gebruikelijk is, en ze dachten eraan hoe ze nog maar kort geleden Sukkot hadden moeten vieren in holen in de rotsen als dieren in het wild. Ze droegen met loof versierde stokken, groene twijgen en palmtakken en zongen lofliederen op hem die hen in staat had gesteld zijn huis te reinigen”*.

De Beit Mikdash werd ingewijd, daar komt het woord Chanoeka vandaan. Dit was enkel mogelijk door de overwinning op het Griekse leger van Antiochus IV. Het was Jehuda haMaccabi met zijn leger die de overwinning voor Am Yisraël behaalde.

Het wonder in Goshen

In de geschiedenis van ons volk heeft er vaker een Tsaddiek opgestaan die de verlossing bracht aan het volk. Denk bijvoorbeeld aan Moshe Rabbenu toen hij het volk uit Mitzrayim leidde. Dat het volk in Mitzrayim terecht kwam was vanwege Yosef die door zijn achternamen was verkocht als slaaf, maar uiteindelijk een hoge positie ging bekleden. Yaäkov en zijn zonen gingen uiteindelijk naar Mitzrayim om zijn zoon en hun broer te ontmoeten en in hem leven te ontvangen van de hongersnood. Toch was het zijn broer Jehuda die Israël en zijn zonen naar Yosef bracht. Zo lezen wij in Bereshit 46:28:

Yaäkov stuurde Jehuda vóór zich uit naar Yosef om hem de weg te laten wijzen naar Goshen. De broer die Yosef had verkocht die moest de weg bereiden voor zijn volk om de verlossing in te gaan. En

Jehuda wees de weg naar Goshen. Het woord Goshen schrijf je in het Hebreeuws als volgt: **גֹּשֶׁן**. Het interessante is dat in Bereshit 46:28 niet gesproken wordt dat Jehuda de weg moest wijzen naar

Goshen, maar naar Goshenah. Slechts tweemaal in de grondtekst staat het woord **גֹּשְׁנָה** (Goshenah)

en is er een **ה** (Heh) achter het woord Goshen geplaatst. Wat voor sod(geheimenis) zit hier achter?

Elke Jood zal bij het zien van deze vier letters direct aan Chanoeka denken. Het is namelijk zo dat deze vier letters op de dreidel staan en de zin 'een groot wonder gebeurde daar' vormt:

נֵס גָּדוֹל הָיָה שָׁמָּה

De getalswaarde van de dreidel en dus van Goshenah is 358. Dit is precies dezelfde getalswaarde als

van **מְשִׁיחַ** (Messiach). Het was Jehuda die Israël redde van de hongersnood en hen bracht naar het gebied wat hen tijdelijke verlossing bracht. Goshen was een gebied van wonderen, daar de plagen Israël niet trof. Later was het weer een Jehuda die Israël verlost van het kwaad van Antiochus IV. Daar gebeurde een wonder wat niemand kon geloven: het leger werd verslagen en de Tempel heringewijd. Jaren later stond iemand op uit de stam van Jehuda die volledige verlossing bracht; Yeshua haMashiach. Hij is die dreidel, Hij is het Grote Wonder en heeft dan ook niet voor niets de titel Wonderbaarlijke (Yeshayahu 9:5).

Het tweede wonder

Naast de overwinning op de Grieken beschrijft de Talmoed ook nog een ander wonder. Dit is het tweede wonder, het wonder van de Menorah. Het staat als volgt beschreven:

Wat is Chanoeka? Onze wijzen hebben geleerd: Chanoeka begint op 25 Kislev en duurt acht dagen. Tijdens deze dagen zal er geen rouwbeklag en geen vasten zijn. Immers, toen de Grieken de Tempel binnendrongen, ontheiligden zij alle olie die daar voorradig was. Toen de Hasmoneeërs erin slaagden de overwinning te behalen, hen te verslaan en het joodse koninkrijk te herstellen, vonden zij in de Tempel alleen één kruik met olie, verzegeld met het zegel van de Hogepriester. De kruik bevatte slechts voldoende olie om de Menorah één dag te laten branden. Maar een wonder gebeurde: toen de Menorah ermee werd aangestoken, bleef zij acht dagen lang branden. Het jaar daarop werden deze dagen uitgeroepen tot feestdagen waarop Halél, psalmen van lof en dank, worden gezegd.

Talmoed, Sjabbat 21b.

Vanwege deze gebeurtenis is het Chanoeka feest uiteindelijk ook uitgeroepen tot een feest van licht. Binnen onze gezinnen staat de Chanoekia dan ook centraal en wordt er iedere dag een kaars aangestoken met de Shamasj (letterlijke betekenis is zon). Het aansteken van de kaarsen begint op de 25^e Kislev, zoals het 25^e woord in de Thora ook **Or** (licht) is. Dit alles verwijst naar het tweede wonder, het wonder dat de Menorah voor acht dagen bleef branden. Het is deze Menorah die Edom in

de vorm van Rome van ons heeft gestolen. Samen met alle schatten van de Tempel is hiermee het Colosseum gebouwd. Het geld van Gods huis werd nu gebruikt om een moordmachine te creëren om hiermee o.a. de eerste Messiaans gelovigen te doden. Moge de Eeuwige, Baruch hoe, spoedig alles herstellen en de Beit Mikdash wijden door de Messiach.

Chanoeka licht in ons

Binnen bepaalde kringen wordt een Chanoeka kaars zelf gemaakt. Tijdens het vormen van deze Chanoeka kaars wordt de essentie en de formule van de kaars onthuld. Een Chanoeka kaars bestaat uit drie onderdelen:

כלי (klie, een vat als een kommetje of glas). שמן (shemen, olie). פתילה (petila, pit/lont)

De Kabbalah legt uit dat er een geestelijke betekenis in deze drie onderdelen zit verscholen. Het beschrijft dat de Klie het symbool is voor 'de wil om te ontvangen'. In de mens is dat de ego die de grenzen van het individu bepalen en bewaken. Hoe groter het vat, hoe meer olie er in kan stromen. Deze olie, de Shemen staat symbool voor de menselijke ziel. Het is de goddelijke vonk in ieder mens, en de potentie om licht te scheppen voor zijn omgeving. De Petiela staat in de Kabbalah voor de menselijke intentie voor gebed en het zoeken naar Hashem. De Petiela, de lont bepaald hoeveel en hoelang een kaars licht produceert. Jouw intentie bepaald uiteindelijk hoeveel licht je in jouw wereld zal voortbrengen. Het licht van God verbindt ons met Hem, waar de duisternis ons van Hem scheidt. Chanoeka leert ons om ons binnenste te wijden aan Hashem. Hoe meer intentie wij hebben om Hashem te zoeken in gebed en in Zijn woord hoe meer wij als Jehudiem tot ons doel komen in de wereld. Wij dienen namelijk tot licht van de wereld te zijn. Deze taak ligt er voor ons als gelovigen in Messiach Yeshua des ter meer. Wij weten immers wie die Shamasj is die ons aansteekt. Het is de Shamasj haTsadiek, de Zon der Gerechtigheid. Als wij meer zijn licht stralen over onze Joodse broers en zussen laten schijnen dan zal dat tot genezing van ons volk zijn.

חנוכה שמה

Chanoeka Sameach

*Jichia Brauckman
Chazan Beit Nitzachon*

